

immigració i desenvolupament

Joan Josep Vergé

L'autor presenta una de les experiències més reeixides a Catalunya pel que fa a la cooperació per al desenvolupament i l'acollida de treballadors immigrants temporals. *Pagesos Solidaris* és una fundació impulsada per les Unions de Pagesos i Ramaders de Catalunya, País Valencià i les Illes Balears a partir de l'arribada a aquestes regions de treballadors temporals immigrants per a les campanyes agràries.

Pagesos Solidaris és una fundació impulsada per les Unions de Pagesos i Ramaders de Catalunya, País Valencià i les Illes Balears a partir de l'arribada a aquestes regions de treballadors temporals immigrants per a les campanyes agràries.

L'agricultura actual s'enfronta a unes necessitats de mà d'obra provocades principalment de quatre factors:

- 1) l'envelliment de la població agrària;
- 2) la intensificació de l'agricultura i la ramaderia;
- 3) la temporalitat del treball (concentrat en la recollida i manipulació de la fruita); i
- 4) i el desenvolupament d'altres sectors més atractius per a la població activa autòctona (cada vegada més qualificada) i la competència directa per a captar treballadors amb d'altres sectors intensius en mà d'obra no qualificada.

Aquests factors han generat una dificultat per a trobar mà d'obra del país, el que explica que sigui un sector on es concentra mà d'obra immigrant resident, tot i que aquesta és insuficient, fent necessària la contractació en origen de mà d'obra temporal, principalment en països extracomunitaris (és el cas de Colòmbia, Marroc i Romania).

Per a fer front a aquest repte, les Unions s'han especialitzat en la definició i quantificació de les necessitats de mà d'obra del sector, tant a curt termini (creuant les informacions dels seus afiliats amb les dades dels serveis públics d'ocupació) com a llarg termini (mitjançant un Observatori creat amb aquesta finalitat).

Durant l'hivern, es recullen les demandes dels pagesos, de cooperatives i d'empreses de manipulació de la fruita i es prepara la selecció dels treballadors. En un primer moment, la contractació s'adreça a demandants residents al nostre país. Quan els llocs de treball no són coberts per aquest procediment, una

situació persistent des del 1998, es cerquen treballadors a l'estranger. Les contractacions en origen s'iniciaren a Colòmbia, posteriorment al Marroc i des del 2002 també a Romania. S'elaboren uns itineraris laborals dels treballadors al llarg de la temporada i es promou la construcció d'allotjaments col·lectius. A l'estiu s'organitzen els viatges des dels països d'origen i els desplaçaments interns pels diferents allotjaments que les «Unions» gestionen directament, ja siguin allotjaments comunitaris o en cases particulars dels pagesos.

L'acollida i gestió dels allotjaments és compartida per les Unions i Pagesos Solidaris, encarregant-se la Fundació de facilitar la integració dels nouvinguts a través d'un curs anomenat «Bloc Introductor» on es facilita només arribar els treballadors, informació i formació per a una primera acollida. També ens encarreguem de fer els acompanyaments en cas d'hospitalització, organitzar activitats lúdico-culturals i capacitacions en temes sol·licitats pels propis temporers (des

de teràpia corporal a agricultura ecològica, agrupats en l'anomenat «Bloc complementari»). En paral·lel, s'implementa un programa de sensibilització de les poblacions d'acollida i la societat en general.

Les Unions s'han especialitzat en la definició i quantificació de les necessitats de mà d'obra del sector, tant a curt termini (creuant les informacions dels seus afiliats amb les dades dels serveis públics d'ocupació) com a llarg termini (mitjançant un Observatori creat amb aquesta finalitat)

de teràpia corporal a agricultura ecològica, agrupats en l'anomenat «Bloc complementari»). En paral·lel, s'implementa un programa de sensibilització de les poblacions d'acollida i la societat en general.

Un altre pilar del programa integral és el desenvolupament, que es materialitza principalment mitjançant un curs intensiu per a la formació d'agents de codesenvolupament. Aquest curs es realitza durant un mes finalitzada la campanya, i està adreçat als temporers amb major capacitat de lideratge i una sensibilitat i interès pronunciat en el desenvolupament de les seves comunitats. Quan es converteixen en agents reben la capacitat per a la formulació de projectes de desenvolupament rural comunitari, posteriorment des de la Fundació busquem el cofinançament necessari i els acompanyem durant el cicle del projecte.

Des del punt de vista de les comunitats d'origen i d'acollida de temporers i els fluxos que es creen, es genera un esquema específic de codesenvolupament. Segons els tipus de flux podem diferenciar, per una banda, un flux econòmic entre les dos comunitats, els temporers aporten treball i reben un salari que en part es converteix en remeses per a les seves famílies. Per altra banda, tenim un flux menys tangible que és l'intercanvi de coneixements i experiències a tots els nivells.

Aquests fluxos tenen un impacte macro en el desenvolupament social i sectorial. En els països d'acollida, el treball dels temporers fa possible la sostenibilitat del sector agrari, creant unes dinàmiques de solidaritat molt més accentuades ja que la presència dels temporers aproxima les realitats de les comunitats més desfavorides i vulnerables. En les comunitats d'origen, les remeses i l'acumulació d'experiències i coneixements viscuts o adquirits fomenten el desenvolupament de les comunitats a partir del cofinançament de projectes. Aquest cofinançament prové de les donacions de les famílies, empreses o del sector públic d'unes poblacions cada vegada més solidàries. En el codesenvolupament, tots col·laboren en el desenvolupament de tots.

La figura de l'agent de codesenvolupament és un aspecte singular, diferenciador i central en l'esquema de treball de Pagesos Solidaris. A través de la formació com agents, es pretén que actuïn com a facilitadors i impulsors d'accions en les seves comunitats (que siguin dinamitzadors socio-econòmics) que puguin intermediar entre les comunitats d'origen i d'acollida, per exemple, ells intervenen en xerrades de sensibilització o en presentacions dels seus projectes davant els cofinançadors quan aquests visiten els allotjaments o en les jornades que realitzem al novembre, etc i són ells els que elaboren, executen i avaluen els projectes conjuntament amb les seves comunitats i amb el suport de la Fundació i voluntaris.

Aquest és el model de solidaritat que promou Pagesos Solidaris entre els nostres pagesos i els de països amb realitats molt més dures que les nostres, un model que des del 2004 també està present al País Valencià i les Illes Balears.

Un altre pilar del programa integral és el desenvolupament, que es materialitza principalment mitjançant un curs intensiu per a la formació d'agents de codesenvolupament